

अष्टमः पाठः - सूक्तयः

प्रश्न 1: एकपदेन उत्तरं लिखत -

(क) पिता पुत्राय बाल्ये किं यच्छति?

उत्तर: विद्याधनम्

(ख) विमूढधीः कीदृशीं वाचं त्यजति?

उत्तर: धर्मप्रदाम्

(ग) अस्मिन् लोके के एव चक्षुमन्तः प्रकीर्तिताः?

उत्तर: विद्वांसः

(घ) प्राणेभ्योऽपि रक्षणीयः कः?

उत्तर: सदाचारः

(ङ) परुषां वाचं कः वदति?

उत्तर: विमूढधीः (मूर्खः)

प्रश्न 2: अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

(क) पितुः किं तपः तेपे इति उक्तिः किम् कथ्यते?

उत्तर: पिता पुत्राय महान् विद्याधनं यच्छति, 'अस्य पिता किं तपः तेपे' इति उक्तिः एव तत्कृतज्ञता अस्ति।

(ख) अवाच्यं वदन् मूर्खः कीदृशं फलं भुङ्क्ते?

उत्तर: यो धर्मप्रदां वाचं त्यक्त्वा परुषां वाचं वदति, सः मूर्खः पक्वं फलं त्यक्त्वा अपक्वं फलं भुङ्क्ते।

(ग) आत्मनः श्रेयः इच्छन् नरः किं न कुर्यात्?

उत्तर: आत्मनः श्रेयः इच्छन् नरः परेभ्यः अहितं कर्म कदापि न कुर्यात्।

(घ) आचारः कः?

उत्तर: आचारः प्रथमो धर्मः अस्ति, अतः प्राणादपि विशेषतः सदाचारः रक्षणीयः।

प्रश्न 3: स्थूलपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

(क) विमूढधीः पक्वं फलं त्यक्त्वा अपक्वं भुङ्क्ते।

उत्तर: कः पक्वं फलं त्यक्त्वा अपक्वं भुङ्क्ते?

(ख) संसारे विद्वांसः एव चक्षुमन्तः प्रकीर्तिताः।

उत्तर: कुत्र विद्वांसः एव चक्षुमन्तः प्रकीर्तिताः?

(ग) पिता पुत्राय बाल्ये विद्याधनं यच्छति।

उत्तर: पिता कस्मै बाल्ये विद्याधनं यच्छति?

(घ) सदाचारः प्राणेभ्योऽपि रक्षणीयः।

उत्तर: कः प्राणेभ्योऽपि रक्षणीयः?

प्रश्न 4: श्लोकानाम् अन्वयम् उचितपदेन पूरयत -

(श्लोकः पिता यच्छति पुत्राय...)

अन्वयः: पिता पुत्राय बाल्ये महत् विद्याधनं यच्छति। अस्य पिता किं तपः तेपे इति उक्तिः तत् कृतज्ञता।

प्रश्न 5: विलोमपदानि लिखत -

(क) पक्वम् - अपक्वम्

(ख) विमूढधीः - सुधीः

(ग) धर्मप्रदाम् - अधर्मप्रदाम्

(घ) परुषाम् - कोमलाम्

(ङ) अहितम् - हितम्

प्रश्न 6: समानार्थकपदानि चित्वा लिखत -

- (क) वाणी - वाक्
(ख) नेत्राणि - चक्षुषि
(ग) पण्डिताः - विद्वांसः
(घ) धनम् - वित्तम्
(ङ) सुतम् - पुत्रम्

प्रश्न 7: समासं विग्रहं वा कुरुत -

- (क) विद्याधनम् - विद्या एव धनम् (कर्मधारय)
(ख) चक्षुमन्तः - चक्षुषि सन्ति येषाम् ते (बहुव्रीहि)
(ग) धर्मप्रदाम् - धर्म प्रददाति इति ताम् (उपपद तत्पुरुष)
(घ) सदाचारः - सताम् आचारः (षष्ठी तत्पुरुष)